

27.08.2012

Kj/3

§ 884

Elinkeinopolitiikan aktiivinen rooli palvelumarkkinoiden kehittämiseen ja toimivuuden tukemiseen

Pöydälle 27.08.2012

HEL 2012-008402 T 14 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Marja-Leena Rinkineva, elinkeinojohtaja, puhelin: 09 310 2505
marja-leena.rinkineva(a)hel.fi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättänee merkitä tiedoksi arvion palvelumarkkinoiden kehittymistä tukevista toimenpiteistä.

Tiivistelmä

Kaupunginhallitus on 21.11.2011 tehdyssä talousarvion 2012 täytäntöönpanopäätöksessä kehottanut talous- ja suunnittelukeskusta valmistelemaan 31.5.2012 mennessä arvion toimenpiteistä, joilla kaupunki voi elinkeinopolitiikan osalta myötävaikuttaa aktiivisella roolilla palvelumarkkinoiden kehittämisen ja toimivuuden tukemiseen.

Kehotus perustuu talousarviossa olevaan mainintaan "Kaupunki ottaa myös osana elinkeinopolitiikkaa aktiivisen roolin palvelumarkkinoiden kehittämisen ja toimivuuden tukemisessa. Vuoden 2012 aikana toteutetaan arvio niistä toimenpiteistä, joilla kaupunki voi elinkeinopolitiikan osalta myötävaikuttaa tähän".

Esittelijä

Yleistä

Pääperiaatteena palvelumarkkinoiden kehittämisen ja toimivuuden tukemisessa kaupungin toimin on pidettävä sitä, että sellaiset toimialat ja toiminnot, joilla markkinat toimivat, kaupunki ei voi eikä sen tule aktiivisesti puuttua markkinoiden toimivuuteen enempää kuin kaupungin rooli mahdollisena viranomais määräysten toteuttajana edellyttää. Toisaalta niillä toimialoilla, joilla markkinat eivät ole kehittyneitä, kaupungin toimin voidaan niitä myös edistää. Kaupungin ei

tule omilla toiminnoillaan olla aiheuttamassa häiriöitä palvelumarkkinoiden toimivuudelle. Kaupungin tulee kiinnittää huomiota myös kaupungin toimissa ilmenevien kilpailuneutraaliteettiongelmien tarkasteluun toimialoittain.

Palvelumarkkinassa aitoa kilpailua ja toimiva markkina on syntynyt sellaisilla aloilla, joissa kaupunki asiakassuhteessaan ei ole ollut määräävässä asemassa. Sosiaali- ja terveystoimien osalta palvelumarkkina on kehittynyt pääsääntöisesti sellaisissa osissa, joissa kysyntä täydentäviin palveluihin on suurinta ja kunnan oma tuotanto ei kata koko kysynnän kirjoa.

Tärkeä edellytys yritysten toimintaedellytysten parantamiselle ja turvaamiselle ovat toimenpiteet, joilla edistetään ja vahvistetaan koko kaupunkikonsernin eri toimijoiden ymmärrystä kaupungin elinkeinopolitiikan ja yritysmuotoisen ja asiakaslähtöisen palveluasenteen merkityksestä. Tarvitaan julkisen ja yksityisen yhteistyötä edistävä toimintaympäristö ja asenteet. Näillä edellytyksillä saadaan aikaan tarvittavia muutoksia kaupungin hallinto-, toiminta- ja palvelukulttuuriin. Lisäksi tarvitaan edelleen palveluiden hankintaan, laadun arviointiin ja mittaamiseen, harmaan talouden torjuntaan sekä palveluiden tuottamisen sopimustekniikkaan liittyvää koulutusta.

Hallintokunnat voivat omia palvelustrategioita laatiessaan asettaa tarvittaessa tavoitteeksi alan markkinoiden kehittämisen. Sosiaalivirasto on tämän tehnyt omassa palvelustrategiassaan jo vuonna 2009.

Palvelumarkkinoiden kehittymistä koskevat kaupungin linjaukset

Kaupunginhallitus on merkinnyt kokouksessaan 5.3.2012 tiedoksi palvelustrategiaa valmistelleen työryhmän raportin, jossa kaupungin palvelustrategiset linjaukset on esitetty. Lisäksi kaupunginhallitus on ohjeistanut jatkotyötä seuraavasti:

- Strategiassa tulisi tehdä linjaukset, miten palvelut järjestetään ja tuotetaan – mitkä palvelut kaupunki tuottaa itse, mitkä palvelut tuotetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja mitkä hankitaan markkinoilta.
- Sosiaali- ja terveystoimen osalta edellä esitettyihin kysymyksiin vastataan organisaatiouudistuksen yhteydessä
- Vuoden 2013 talousarvioehdotuksen valmistelun yhteydessä kaupunginjohtajan johdolla valmistellaan toimenpide-ehdotukset nykyisten hankintakäytäntöjen kehittämiseksi.

Palvelustrategian toimenpide-ehdotuksia käsiteltiin Helsingin kaupungin elinkeinoneuvottelukunnassa 22.5.2012.

Kaupunginhallituksen kannanotossa 26.3.2012 palvelustrategiasta

27.08.2012

Kj/3

hallintokuntia on kehoitettu tekemään talousarviovalmistelun yhteydessä arvio palvelujen kysynnän ja eri tuotantotapojen kehityksestä vuosina 2013–2016 ja 2020.

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 23.5.2012 jatkaa palvelusetelikokeilua nykymuotoisena vuoden 2013 loppuun asti. Tärkeää on, että saadaan kokeilu toteutettua ja sen perusteella pystytään tekemään päätökset jatkosta. Lisäksi sosiaali- ja terveystointa on pyydetty tuottamaan 30.6.2012 mennessä konkreettisia toimenpidesuosituksia palvelumarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi.

Kaupunginhallitus on saanut 7.5.2012 selvityksen palvelualoitekäytännöstä ja linjannut 21.5.2012 kokouksessaan, että marraskuun 2012 loppuun mennessä selvitetään, kuinka palvelualoitekäytäntöä voidaan konkreettisesti soveltaa Helsingissä eri hallinnonaloilla.

Elinkeinopoliittinen näkökulma

Kaupungin yritysmuutteisyyttä lisätään päätöksenteon tueksi laadittavalla ja käyttöön otettavalla yritysvaikutusten arvioinnin toimintamallilla. Sen laatiminen aloitetaan syksyllä 2012 yhdessä mahdollisesti Espoon ja Vantaan kanssa. Yritysvaikutusten arvioinnin tavoitteena on ottaa huomioon kaupungin päätösten, mukaan lukien eri strategiat ja ohjelmat, vaikutukset yritysten toimintaedellytyksiin entistä paremmin. Keskeisiä yrityksiin vaikuttavia asiakokonaisuuksia ovat esimerkiksi kaupungin hankinnat sekä kaavoitukseen, maankäyttöön ja liikenteeseen liittyvät asiat.

Lisäksi keskeistä on Helsingin elinkeinostrategiassa määriteltyjen elinkeinopoliittikan toimintaperiaatteiden näkyväksi saaminen eri hallintokuntien yritysten palveluja koskevissa toimintaprosesseissa. Kaupungin kokoaman ja hallussa olevan tiedon saattaminen avoimeen käyttöön on osaltaan luomassa edellytyksiä uudenlaisen palveluliiketoiminnan ja tätä kautta myös palvelumarkkinoiden kehittymiselle.

Sellaisilla toimialoilla, joilla markkinat toimiakseen edellyttävät kaupungin ratkaisuja tiloihin tai infrastruktuuriin liittyen, kaupungin elinkeinopoliittikkaa toteutetaan kaupungin strategiset tavoitteet huomioiden pääsääntöisesti maankäytön suunnittelun, kaavoituksen, tonttipoliittikan sekä erilaisten viranomaismääräysten keinoin. Esimerkiksi maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen tulee olla joustavaa, jotta mahdollistetaan sellaisen palveluliiketoiminnan synty, mitä tällä hetkellä ei vielä ole tiedossa. Uuden yleiskaavan valmistelutyössä tarkastellaan muun muassa palveluiden sijoittumista ja saavutettavuutta sekä liikenneverkkoa.

27.08.2012

Kj/3

Kaupungin elinkeinopoliittiset toimet ovat tähän mennessä keskittyneet sellaisille toimialoille ja toimintoihin, joissa lakisääteisiä velvoitteita ei ole tai ne ovat vähäisiä. Kaupungin strategiset linjaukset huomioiden kaupungin vetovoimaan ja kilpailukykyyn liittyvät toimet ovat muodostuneet keskeisiksi aktiivisessa elinkeinopolitiikassa

Kaupungin suorilla elinkeinopoliittisilla toimilla on viime vuosina kehitetty matkailua, tapahtumien tuottamista ja luovia aloja sekä tietointensiivisistä toimialoista palvelumuotoilua. Matkailu- ja tapahtumatoimiala ovatkin olleet jatkuvassa kasvussa. Vuodesta 2011 elinkeinostrategian ajantasaistuksen yhteydessä on tehty linjaus myös hyvinvointialan yritysten toimintaedellytysten vahvistamisesta.

World Design Capital Helsinki 2012 -vuoden aikana mukana olevissa kaupungeissa käynnistyy lukuisia ennakointiprojekteja, joiden työskentelyä ja tuloksia esitellään yleisölle muun muassa avoimissa työpajoissa. Teemavuoden tiimoilta on tarkoitus virittää hyvinvoinnin ja muotoilun välistä suhdetta käsittelevää keskustelua online-foorumeilla, mediajulkisuudessa ja akateemisissa julkaisuissa. Keskusteluissa on tarkoitus hakea vastaus sille, mitä on tulevaisuuden muotoilu ja mitä ovat hyvinvointipalvelut. WDC2012 –hankkeissa halutaan nostaa esille muotoilun uusia työtapoja ja mahdollisuuksia kuntien päättäjille, suurelle yleisölle ja alan opiskelijoille. Tavoitteena on myös kertoa muotoilun merkityksestä sosiaalisesti vastuullisena toimintana. WDC2012 –vuoden päätyttyä elinkeinopalvelu haluaa osaltaan olla juurruttamassa teemavuoden aikana kerättyä ennakointitietoa, uusia osallistavan suunnittelun toimintatapoja ja kansainvälistymisosaamista eri palvelutoimialoilla.

Arvio toimenpiteistä

Kaupunki voi tukea palvelumarkkinoiden kehittymistä:

- ilmaisemalla palvelustrategiassaan ja hallintokuntien omissa palvelustrategioissa tahtotilansa kehittää palveluita yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa
- avaamalla palvelumarkkinoita, ts. palvelutuotantoa kilpailulle ja ottamalla käyttöön asiakkaan omaan valintaan perustuvia palvelujen järjestämistapoja (palveluseteli, henkilökohtainen budjetti)
- kehittämällä hankintakäytäntöjään sekä tunnistamalla ja kehittämällä uusia innovatiivisia palvelujen tuottamistapoja tuottavuuden lisäämiseksi
- käyttämällä entistä aktiivisemmin neuvottelumenettelyä palvelujen hankinnassa, jotta mahdollistetaan uusien ideoiden ja toimintamallien käyttöönotto

27.08.2012

Kj/3

- lisäämällä entisestään vuorovaikutusta yrittäjien ja yrittäjäjärjestöjen kanssa
- laskemalla oman palvelutuotantonsa yksikkökustannukset, jotta vertailu muiden tuottajien kustannuksiin voidaan tehdä
- ottamalla käyttöön markkinoille syntyneitä uutta osaamista (esim. palvelumuotoilu)
- toimimalla yhdessä seudun muiden kuntien kanssa, jotta markkinat voivat kehittyä kuntarajoista riippumatta
- ottamalla huomioon palvelumarkkinoiden kehittymistä tukevat linjaukset tulevassa kaupunkistrategiassa 2013-2016
- kehittämällä ja tarjoamalla palvelualojen yrityksille perustamis- ja kasvuyritysneuvontaa sekä muita yrityspalveluita
- osallistumalla kehittämishankkeisiin ja hyödyntämällä mm. Tekesin ohjelmien ja rakennerahasto-ohjelmien rahoitusta
- tekemällä rohkeasti pilottikokeiluja erilaisten palvelujen tuottamisessa, koska muutosta saadaan aikaan vain pilottien avulla
- arvioimalla edellytykset palvelualoitteen käyttöönotolle palveluiden tehostamiseksi ja uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Marja-Leena Rinkineva, elinkeinojohtaja, puhelin: 09 310 2505
marja-leena.rinkineva(a)hel.fi

Tiedoksi

Talous- ja suunnittelukeskus